

SZCZEGÓŁOWE WYMAGANIA PRZEDMIOTOWE Z JĘZYKA POLSKIEGO KLASA V

ODBIÓR TEKSTÓW KULTURY

Poziom podstawowy konieczny (K), podstawowy (P)	Poziom ponadpodstawowy rozszerzony (R), dopełniający (D)
• odróżnia zdanie od wersu (P) • rozumie pojęcie: <i>środki stylistyczne</i> (P) • zna środki stylistyczne (P) • zna funkcje epitetów (P) • zna pojęcie: <i>wyliczenie</i> (K) • wyjaśnia znaczenie przenośni (P) • określa nastrój / klimat wiersza (K) • rozumie pojęcie: <i>obraz poetycki</i> (P) • zna pojęcie: <i>adresat wypowiedzi lirycznej</i> (P) • rozumie pojęcie: <i>pointa</i> (P) • odczytuje przesłanie wiersza (P) • zna pojęcie: <i>główna myśl utworu</i> (P) • zna pojęcie: ukryty sens utworu (P) • zna pojęcia: poezja, proza (K) • rozróżnia poezję od prozy (K) • rozróżnia pojęcia: <i>wiersz, poezja</i> (K) • rozumie pojęcia: <i>opis w prozie, opis poetycki</i> (?) • nazywa uczucia podmiotu lirycznego (P) • wyjaśnia znaczenie tytułu wiersza (P) • wskazuje podobieństwa i różnice między dwoma wierszami (P) • konkretyzuje adresata wiersza (P) • zna pojęcie: <i>wartość</i> (K) • wskazuje wartości cenione przez podmiot liryczny (P) • zna pojęcie: <i>temat opowiadania</i> (P) • rozróżnia przyczynę od skutku (P) • wskazuje przyczynę i skutek określonych zachowań bohatera (P) • dostrzega związki przyczynowo-skutkowe w opowiadaniu (P) • nazywa cechy bohatera literackiego na podstawie opisu jego zachowania (K) • podaje cechy pozytywnego i negatywnego bohatera (K) • podaje przykłady zachowań bohatera literackiego, w których ujawnia się wskazana cecha (K) • zna pojęcia: <i>decyzja indywidualna - zbiorowa</i> (K.) • zna pojęcie: <i>konflikt</i> (K) • zna wyrażenie: <i>fair play</i> (P) • rozumie pojęcie: <i>empatia, współodczuwanie</i> (P) • zna słownictwo dotyczące budowy świata przedstawionego w utworze (K) • określa elementy świata przedstawionego powieści (P) • odróżnia narratora od autora tekstu (P) • zna pojęcie: <i>opowiadanie realistyczne</i> (P) • wskazuje wydarzenia kluczowe dla rozwoju fabuły (bez znajomości terminologii) (P) • rozumie pojęcia: <i>fikcja fantastyczna, fikcja realistyczna</i> (P) • odróżnia fikcję literacką od fantastycznej (P) • odróżnia opis od opowiadania (K) • rozumie pojęcia: <i>realizm, utwór realistyczny</i> (P) • zna pojęcie: <i>powieść</i> (K) • zna pojęcie: <i>opowiadanie odtwórcze</i> (K) • rozróżnia opowiadanie twórcze od odtwórczego (K) • zna pojęcie: <i>charakterystyka</i> (P) • rozróżnia cechy charakteru i usposobienia (P) • na podstawie cytatów z powieści określa nadawcę i odbiorcę wypowiedzi (P) • ocenia postać literacką według podanych kryteriów (P) • zna pojęcia: <i>opowiadanie/powieść sensacyjno-kryminalna</i> (K) • określa sylwetkę bohatera literatury sensacyjnej (P) • rozumie pojęcie: <i>akcja</i> (P)	• zna pojęcie: <i>środki stylistyczne</i> (R) • określa funkcje środków stylistycznych (D) • wskazuje w wierszu obrazy poetyckie (R) • cytuje pointę (R) • nazywa środki stylistyczne, budujące nastrój w wierszu (D) • wymienia podstawowe różnice między prozą a poezją (R) • dostrzega dosłowne i ukryte znaczenie obrazu (D) • odczytuje ukryty sens utworu (D) • wskazuje motywy plastyczne (D) • zna elementy biografii Adama Mickiewicza (D) • identyfikuje podmiot liryczny (R) • określa znaczenie poezji patriotycznej w życiu narodu (D) • wskazuje podobieństwa między dwoma tekstami kultury (D) • odczytuje przenośne znaczenie tytułu (R) • nazywa środki poetyckie i rytmotwórcze (D) • określa funkcje środków poetyckich i rytmotwórczych (D) • rozumie pojęcia: <i>język poezji, język prozy</i> (R) • określa różnice pomiędzy językiem poezji a językiem prozy (D) • rozumie pojęcie: <i>aluzja</i> (D) • wskazuje w wierszu aluzję (D) • określa, na czym polega kontrast w wierszu (R) • formułuje temat utworu (D) • odczytuje ukryte załączenie utworu (D) • wskazuje ciąg przyczynowo skutkowy z własnego doświadczenia (R) • formułuje przyczynę i skutek zdarzeń (R) • przewiduje skutki innej decyzji bohatera literackiego (R) • wskazuje przyczynę i skutek postawy/ działania postaci (R) • wskazuje fragmenty nacechowane emocjonalnie w tekście (R) • na podstawie cytatów z powieści określa nadawcę i odbiorcę wypowiedzi oraz sytuację komunikacyjną (D) • konkretyzuje nadawcę wypowiedzi na podstawie jej cech językowo- stylistycznych (D) • wyszukuje w tekście opinie narratora i bohaterów o wydarzeniach (R) • wskazuje przyczyny konfliktu (D) • wyróżnia kolejne etapy konfliktu (R) • podaje przykłady sytuacji, w której ujawnia się empatia bohatera literackiego, filmowego, rzeczywistego (D) • rozumie pojęcia: <i>komentarz, relacja</i> (D) • uzasadnia realizm opowiadania (R) • wskazuje cechy i zachowania bohaterów opowiadania mające wpływ na rozwój wydarzeń (D) • ocenia postać literacką, uzasadniając swoje zdanie (D) • porównuje i ocenia bohaterów literackich (D) • konkretyzuje elementy świata przedstawionego w utworze literackim (R) • charakteryzuje świat przedstawiony powieści (D) • analizuje budowę świata przedstawionego w powieści (D) • dostrzega cechy literatury sensacyjnej (D) • wyraża opinię o utworze i uzasadnia ją argumentami (D)

• porównuje komiks z jego literackim pierwowzorem (P) • ocenia komiks według kryteriów (P) • dokonuje przekładu intersemiotycznego utworu (P) • rozumie pojęcie: powieść podróżniczo--przygodowa (K) • rozumie pojęcie: <i>egzotyka</i> (P) • określa cechy <i>powieści podróżniczo-przygodowej</i> na przykładzie (P) • konkretyzuje miejsce akcji, wykorzystując mapę i tekst źródłowy (P) • wskazuje prawdziwe i fałszywe twierdzenia na temat tekstu (K) • zna pojęcie: <i>streszczenie</i> (K) • rozumie pojęcie: <i>zwięzłość tekstu</i> (K) • rozumie pojęcia: <i>kształcenie literackie, kształcenie językowe</i> (P) • zna pojęcia: <i>autor, czytelnik, odbiorca, tytuł, podtytuł</i> (K) • posługuje się spisem treści (K) • porównuje zawartość podręczników (K) • rozumie pojęcia: <i>umowa, kontrakt, przedmiot umowy, strony umowy</i> (P) • rozumie pojęcie: <i>statut szkoły</i> (P) • zna pojęcie: <i>tradycja</i> (K) • zna pojęcie: <i>zwyczaj</i> (K) • wynotowuje z tekstu informacje o znanych i zanikających zwyczajach (K) • rozpoznaje region Polski na podstawie realiów (K) • zna pojęcie: <i>przysłowie</i> (K) • zna pojęcia: <i>intencja, solenizant, jubilat</i> (K) • nazywa uczucia towarzyszące sytuacji składania i przyjmowania życzeń (K) • rozumie wyrażenie: <i>kraj lat dzieciennych</i> (K) • rozumie pojęcie: <i>symbol narodowy</i> (K) • zna pojęcie: <i>instrukcja</i> (K) • zna pojęcia: <i>harcerstwo, skauting</i> (K) • zna pojęcie: <i>kronika</i> (K) • zna pojęcia: fakt, przypuszczenie, opinia (P) • • rozumie słownictwo stosowane w prognozie pogody (P) • zna pojęcie: <i>projekt</i> (P) • zna pojęcia: <i>cywilizacja, cywilizowany</i> (K) • wskazuje słownictwo nacechowane emocjonalnie (bez znajomości terminologii) (P) • rozumie słownictwo oceniające wartość pracy pisemnej (P) • ocenia pracę według podanych kryteriów (P) • dyskutuje (P) • podaje rzeczowe argumenty na uzasadnienie swojego zdania (P) • wymienia cechy gatunkowe baśni (K) • wymienia cechy gatunkowe legendy (K) • wymienia cechy gatunkowe podania (K) • wymienia znane legendy i podania polskie (P) • udowadnia, że poznany tekst jest legendą podaniem (P) • rozpoznaje reprezentatywne polskie podania i legendy (P) • odróżnia w podaniu fragmenty historyczne i elementy fantastyczne (P) • zna pojęcie: <i>motyw</i> (P) • dostrzega motywy wędrowne w baśniach, podaniach i legendach (P) • określa motywy postępowania bohatera literackiego (P) • wyszukuje w tekście literackim informacje na temat <i>genezy</i> (P) • formułuje pytania do tekstu literackiego (K) • rozumie pojęcie: <i>aforyzm</i> (P) • zna pojęcie: <i>mit, atrybut</i> (P) • zna cechy mitu jako gatunku literackiego (P) • odpowiada na pytania związane z treścią mitu (K)	• stosuje w wypowiedzi poznane pojęcia z teorii literatury (D) • rozumie pojęcie: <i>spójność tekstu</i> (D) • wymienia cechy streszczenia (R) • wymienia różnice między streszczeniem a opowiadaniem (R) • zna pojęcia: <i>kształcenie literackie, kształcenie językowe</i> (R) • wyjaśnia na przykładzie terminy: <i>umowa, przedmiot umowy, strony umowy</i> (R) • wskazuje w umowie elementy składowe (D) • określa podobieństwa i różnice między zwyczajami polskimi i innych krajów (R) • zna pojęcie: <i>symbol narodowy</i> (R) • odczytuje tekst informacyjny o organizacjach (R) • rozumie cele i zadania działających w Polsce organizacji harcerskich (R) • rozpoznaje instrukcję jako tekst użytkowy (R) • rozpoznaje najważniejsze cechy instrukcji (D) • wskazuje w tekście fakty, opinie, przypuszczenia dotyczące bohatera (D) • rozumie funkcję projektu (D) • zna pojęcia: <i>wiedza, umiejętności (kluczowe)</i> (D) • wyjaśnia, czego dotyczą umiejętności kluczowe (D) • dokonuje samooceny swoich umiejętności kluczowych (R) • rozumie pojęcie: <i>standardy wymagań</i> (R) • podaje przykłady ćwiczeń, zadań kształcących umiejętności określone w standardach (R) • nawiązuje do głosu poprzedników w dyskusji (R) • ocenia pracę kolegów, zwracając uwagę na ich mocne strony (D) • wskazuje na mapie fizycznej Polski miejsca akcji utworu literackiego (R) • odczytuje dane z mapy administracyjnej (R) • rozpoznaje gatunek literacki tekstu (baśń, legenda) (R) • wskazuje podobieństwa i różnice między baśnią a legendą/podaniem na podstawie definicji (R) • udowadnia, że przeczytany tekst jest baśnią, legendą/podaniem (R) • wskazuje elementy fikcji fantastycznej i prawdy historycznej w legendzie (R) • w podaniach wskazuje miejsca, postacie i wydarzenia historyczne (R) • wyszukuje w różnych źródłach informacje historyczne (R) • na osi czasu zaznacza okres, w którym podanie ulegało zmianom (R) • wskazuje ten sam motyw w różnych tekstach kultury (D) • zna pojęcia: <i>motyw literacki, muzyczny, malarski</i> (D) • porównuje dwa utwory, wskazując podobieństwa i różnice w realizacji tego samego motywu (D) • dostrzega podobne motywy w różnych utworach tego samego poety (D)
--	---

• zna bohaterów mitów (P) • zna słownictwo związane z koncepcją powstania świata w mitologii greckiej: <i>chaos, róg obfitości</i> (P) • zna frazeologizmy pochodzenia mitologicznego (P) • zna pojęcie: <i>archetyp</i> (P) • wyszukuje w prasie i innych źródłach informacje na określony temat (P) • w opowieści biblijnej: wyodrębnia kolejne etapy powstawania świata (K) • zna frazeologizmy pochodzenia biblijnego (P) • porównuje biblijną i poetycką wizję świata (P) • rozumie pojęcia: <i>prognoza optymistyczna - pesymistyczna</i> (P) • rozumie pojęcie: <i>przesłanie</i> (P) • zna pojęcie: <i>artykuł hasłowy</i> (P) • rozumie treść hasła słownikowego (P) • zna pojęcie: <i>legenda</i> (objaśnienie znaków) (K) • łączy frazeologizm z jego objaśnieniem (P) • wyszukuje w słowniku wyrazów obcych informacje na temat pochodzenia wyrazów (P) • rozumie znaczenie wyrażenia: <i>savoir vivre</i> (P) • rozumie pojęcia: kwesta, sponsorować, charytatywny, idea, wizja, autorytet, idol (P) • dopasowuje definicję do wyrazu (P) • dostrzega różnice między autorytetem a idolem (P) • wyszukuje w tekście informacje na podany temat (K) • zna pojęcie: <i>intencja</i> (K) • zapisuje skojarzenia z podanym wyrazem (K) • rozumie pojęcie: <i>humor językowy</i> (P) • odczytuje humor w utworze (K) • podaje tytuły czasopism, programów popularnonaukowych o tematyce przyrodniczej (K) • zna pojęcia: <i>prasa młodzieżowa, prasa dziecięca</i> (K) • zna pojęcie: <i>notatka prasowa</i> (K) • odczytuje informacje z notatki prasowej (K) • nazywa cechy bohatera artykułu prasowego na podstawie opisu jego działania (P) • zna pojęcie: <i>redaktor</i> (K) • odczytuje wywiad prasowy (P) • odpowiada na pytania w roli (P) • zna pojęcia: <i>ogłoszenie, anons</i> (K) • zna pojęcie: <i>sonda</i> (K) • określa typ prasy na przykładzie egzemplarza czasopism (K) • wyjaśnia znaczenie pojęć i terminów związanych z prasą, korzystając ze słowników (K) • analizuje zawartość czasopism dla dzieci (K) • wyraża i uzasadnia dobór tytułu prasowego do treści artykułu (K) • projektuje stronę gazety (P) • zna pojęcia: <i>hobby, hobbysta, kolekcjoner, pasjonat</i>; poprawnie je zapisuje (P) • rozumie pojęcie: <i>sprawozdanie</i> (K) • wyjaśnia znaczenie pojęcia: <i>tolerancja</i> (K) • odróżnia prawdę od zmyślenia (K) • zna pojęcie: <i>tekst kultury</i> (P) • podaje przykłady różnych tekstów kultury (P) • rozumie pojęcie: <i>kultura wypowiedzi</i> (K) • zna pojęcie: <i>media</i> (K) • wyszukuje w programie telewizyjnym od powiednie pozycje według podanego klucza i objaśnień legendy (K) • zna pojęcia: <i>kino familijne</i>, inne dotyczące telewizji (K) • podaje przykłady filmów podróżniczo -przygodowych (K) • rozumie pojęcie: <i>tło akustyczne</i> (K) • interpretuje głosowo wyrazy dźwiękonaśladowcze (P) • zna pojęcie: <i>sluchowisko radiowe</i> (K.) • rozumie pojęcie: <i>apel</i> (tekst) (K)	• wymienia utwory realizujące ten sam motyw (D) • korzystając ze „Słownika mitów i tradycji kultury” rozpoznaje motyw literacki, muzyczny i malarski (D) • objaśnia znaczenie aforyzmów (D) • wskazuje w tekście fragmenty mające charakter aforyzmów (R) • interpretuje sentencje (D) • przedstawia genezę utworu literackiego (D) • wymienia autorów i tytuły utworów na określony temat (D) • określa temat i główną myśl utworu (D) • określa problem referatu (D) • porządkuje informacje o bogach greckich (R) • wskazuje w tekście wyróżniki mitu (R) • wyjaśnia związki między bogami greckimi (R) • rozpoznaje bohatera mitologii greckiej na podstawie atrybutu, cechy (D) • zna dosłowne i przenośne znaczenie frazeologizmów pochodzenia mitologicznego (D) • wskazuje cechy mitu w opowieści biblijnej (D) • nazywa cechy Boga na podstawie analizy dzieła stworzenia (R) • przypisuje cechy bohaterów mitologii współczesnym postaciom (D) • objaśnia układ i treść zgromadzonych materiałów o mitologiach świata (D) • wyjaśnia genezę mitologii i jej znaczenie dla starożytnych (D) • wyjaśnia znaczenie dosłowne i przenośne biblijnych frazeologizmów (D) • wskazuje motywy biblijne we współczesnej kulturze (D) • wskazuje w tekście fragment zawierający przesłanie (D) • wyjaśnia znaczenie popularnych kwalifikatorów w słowniku (bez znajomości terminologii) (R) • wyjaśnia znaczenie frazeologizmu, korzystając ze słownika (R) • posługuje się w wypowiedziach frazeologizmami pochodzenia biblijnego i mitologicznego (D) • wyjaśnia, za pomocą słowników, znaczenie trudnych wyrazów (R) • wyjaśnia znaczenie wyrażenia: <i>savoir vivre</i> (R) • rozumie pojęcie: <i>filozofia życiowa</i> (D) • wskazuje fragmenty ujawniające filozofię życiową bohatera (D) • rozumie pojęcia: <i>afektacja, egzaltacja, pretensjonalność</i> (D) • dostrzega w tekście humor językowy (R) • wskazuje źródła humoru w tekście (R) • wskazuje najważniejsze tezy przeczytanego artykułu prasowego (D) • zadaje pytania uściślające do wysłuchanej informacji (D) • wypisuje z tekstu i na podstawie tekstu słownictwo do notatki prasowej o sensacyjnym wydarzeniu (R) rozróżnia części kompozycyjne w wywiadzie (R) • ocenia oryginalność wywiadów prasowych (D) • zna kryteria podziału prasy: częstotliwość, zasięg, adresat, treść (R) • zna pojęcia: <i>kolumna, szpalta, stopka, winieta, nagłówek</i> (D) • wymienia nazwiska znanych Polaków (D) • wyszukuje w artykule prasowym informacje biograficzne (D) • dobiera tło akustyczne do wiersza (D) • rozumie pojęcia: <i>recenzja, krytyk filmowy, gatunki filmu</i> (D)
--	---

• zna pojęcie: <i>prawa dziecka</i> (K) • zna nazwę dokumentu: Konwencja o Prawach Dziecka (K) • rozumie treść dokumentu (P) • zna pojęcie: <i>diedzina nauki, dzialalnosci</i> (P) • zna pojęcie: <i>biografia</i> (P) • porządkuje chronologicznie fakty biograficzne z życia sławnych Polaków (P) • odczytuje druk przekazu/polecenia wpłaty (K) • wymienia elementy kompozycyjne listu (K) • rozumie pojęcie: <i>list interwencyjny</i> (P) • odczytuje instrukcję (K) • odczytuje wykres (P) • zna pojęcie: <i>polecenie</i> (K) • rozumie pojęcia: <i>znaki drogowe: nakazu, ' zakazu, ostrzegawcze, informacyjne</i> (K) • odczytuje informacje ze znaków drogowych (K) • określa przyczynę i skutek niebezpiecznej sytuacji (K) • rozumie pojęcie: <i>okoliczności zdarzenia</i> (P) • zna pojęcie: <i>komunikat</i> (K) • z planu miasta odczytuje informacje potrzebne do opisu drogi (K) • zna pojęcie: <i>diedzina nauki, dzialalnosci</i> (P) • zna pojęcie: <i>biografia</i> (P) • porządkuje chronologicznie fakty biograficzne z życia sławnych Polaków (P) • odczytuje druk przekazu/polecenia wpłaty(K) • wymienia elementy kompozycyjne listu (K) • rozumie pojęcie: <i>list interwencyjny</i> (P) • odczytuje instrukcję (K) • odczytuje wykres (P) • zna pojęcie: <i>polecenie</i> (K) • rozumie pojęcia: <i>znaki drogowe: nakazu, zakazu, ostrzegawcze, informacyjne</i> (K) • odczytuje informacje ze znaków drogowych (K) • podkreśla przyczynę i skutek niebezpiecznej sytuacji (K) • rozumie pojęcie: <i>okoliczności zdarzenia</i> (P) • zna pojęcie: <i>komunikat</i> (K) • z planu miasta odczytuje informacje potrzebne do opisu drogi (K)	• określa gatunek ulubionego filmu, korzystając z zestawu definicji gatunków filmowych (R) • określa dziedzinę działalności znanych Polaków (R) • nazywa cechy postaci na podstawie biografii (D) • rozróżnia styl korespondencji prywatnej od stylu korespondencji oficjalnej (D) • klasyfikuje znak ikoniczny do określonej grupy znaków (R)
---	--

NAUKA O JĘZYKU

Poziom podstawowy konieczny (K), podstawowy (P)	Poziom ponadpodstawowy rozszerzony (R), dopełniający (D)
• wymienia nazwy poznanych części mowy, podaje przykłady (K) • podaje najważniejsze cechy części mowy (K) • rozumie funkcje poznanych części mowy w zdaniu (P) • zna pojęcie: <i>zaimek</i> (K) • zna pojęcia: <i>tryb oznajmujący, tryb przypuszczający, tryb rozkazujący</i> (K) • odróżnia czasowniki w trybie oznajmującym od czasowników w trybie przypuszczającym (K) • wskazuje w tekście czasowniki w różnych trybach • zna pojęcia: <i>wyraz określany, wyraz określający</i>(K) • tworzy związki wyrazowe z rzeczownikiem <i>umowa</i> (P) • zna pojęcie: <i>stopniowanie przymiotnika</i> (K) • zna pojęcie: <i>odmiana czasownika</i> (K) • zna pojęcia: <i>czasownik niedokonany, czasownik dokonany</i> (K) • rozróżnia czasowniki dokonane od niedokonanych (P) • zna pojęcia: <i>przypadek rzeczownika, odmiana rzeczownika</i> (K) • zna nazwy przypadków i ich pytań (K) • odmienia rzeczownik przez przypadki (K)	• dobiera tryb czasownika w zależności od intencji wypowiedzi (R) • określa tryb wskazanego czasownika (R) • tworzy czasowniki dokonane od niedokonanych (R) • rozpoznaje przypadek rzeczownika w zdaniu (R) • nazywa czynności rzeczownikami i osobową formą czasownika (R) • rozumie pojęcia: <i>fleksja, temat fleksyjny, końcówka fleksyjna</i> (D)

• zna pojęcia: <i>temat rzeczownika, końcówka rzeczownika</i> (K) • uzupełnia tekst właściwymi formami rzeczownika (K) • zna pojęcie: <i>stopniowanie regularne, nieregularne i opisowe przymiotnika, stopień równy, wyższy i najwyższy</i> (K) • nazywa sposób stopniowania (P) • tworzy poprawne formy przymiotników w stopniu równym, wyższym i najwyższym (K) • stopniuje nieregularne przymiotniki (K) • odmienia przymiotnik z rzeczownikiem (K) • stosuje właściwe formy liczebników (K) • zna pojęcia: <i>liczebniki główne, liczebnik porządkowe</i> (K) • rozróżnia liczebniki główne od porządkowych (K) • rozpoznaje w tekście przyimki (K) • zna pojęcia: <i>przyimek prosty, przyimek złożony</i> (K) • zna pojęcia: <i>przysłówek, stopniowanie regularne, nieregularne i opisowe przysłówków</i> (K) • rozpoznaje w tekście przysłówki (K) • rozróżnia przysłówki stopniujące się regularnie, nieregularnie i opisowo (K) • tworzy stopień wyższy i najwyższy przysłówka (K) • klasyfikuje nazwy własne według kategorii (K) • klasyfikuje wykrzyknik jako część mowy (K) • używa poprawnych form czasowników (K) • używa poprawnych związków wyrazowych (K) • tworzy związki wyrazowe (P) • zna spójniki podrzędności (P) • definiuje zdanie (K) • wskazuje podmiot i orzeczenie w zdaniu (K) • rozumie pojęcia: <i>podmiot szeregowy, pod-miot domyślny</i> (P) • rozpoznaje w zdaniu podmiot szeregowy (P) • stosuje poprawne formy orzeczenia w zdaniach zawierających podmiot szeregowy (P) • zna pojęcie: <i>wykres zdania</i> (K) • wyróżnia w zdaniu grupę podmiotu i orzeczenia (P) • wskazuje związki wyrazowe w zdaniu, budując jego wykres (P) • przedstawia budowę zdania pojedynczego na wykresie (P) • rozróżnia zdania: oznajmujące, pytające, rozkazujące, wykrzyknikowe (K) • przekształca zdania oznajmujące na rozkazujące (K) • rozumie pojęcie: <i>zdanie złożone podrzędnie</i> (P) • rozumie pojęcie: <i>spójnik</i> (K) • uzupełnia zdanie złożone zdaniem podrzędnym (P) • poprawnie zapisuje dane bibliograficzne o książce (P) • dokonuje korekty błędów w wypracowaniu, korzystając ze słowników (P) • określa czyny i postawy bohaterów za pomocą przysłów i wyrażen przyimkowych (P) • tworzy zdania w trybie oznajmującym, przypuszczającym, rozkazującym (K) • zastępuje wyrażenia o znaczeniu szczegółowym wyrażeniami o znaczeniu ogólnym (P) • stosuje zdania pojedyncze w celu osiągnięcia zwięzłości tekstu (P) • stosuje zwroty grzecznościowe w dyskusji (P) • wyjaśnia znaczenie związku frazeologicznego, korzystając ze słownika (P) • zna frazeologizmy z rzeczownikiem: <i>człowiek</i> (K) • rozumie pojęcie: <i>antonim</i> (K) • tworzy antonimy od podanych określeń (K) • rozróżnia wyrazy bliskoznaczne od przeciwstawnych (P) • gromadzi słownictwo do opisu postaci (K) • stosuje wyrazy i wyrażenia określające kierunki i stosunki przestrzenne (K) • wyjaśnia znaczenie wyrazów pochodzenia greckiego, korzystając ze słownika wyrazów obcych (K)	• oddziela temat rzeczowników od końcówki fleksyjnej (R) • określa funkcje przyimków (D) • określa funkcje przysłówków (D) • tworzy zdania złożone podrzędnie (R) • rozróżnia zdanie współrzędnie złożone od zdania podrzędnie złożonego (D) •. • określa cechy stylu umowy (D) • dokonuje korekty j ęzykowo-stylistycznej własnego tekstu (D) • rozróżnia części artykułu hasłowego w słowniku frazeologicznym (R) • zna frazeologizmy nazywające zachowania ludzi (R) • gromadzi słownictwo synonimiczne do nazw cech (R) • analizuje i określa najważniejsze cechy językowo-stylistyczne komentarza sportowego (D) • używa frazeologizmów o tematyce sportowej (R) • zastępuje powtarzające się w tekście czasowniki i rzeczowniki ich synonimami (R) • zna synonimy-antonimy podanych wyrazów (R) • zastępuje nazwy cech osób omówieniami (D)
---	---

• poprawnie zapisuje słownictwo dotyczące pogody i prognozy pogody (K) zna wyrazy i wyrażenia określające następstwo czasu (K) • uzasadnia pisownię <i>rz</i> we wskazanych wyrazach (K) • zna i stosuje zasady pisowni jednostek miary i wagi (K) • zna i stosuje zasadę pisowni przymiotników w stopniu wyższym i najwyższym (K) • tworzy ortograficzną mapę wyrazów z trudnościami ortograficznymi (P) • zna i stosuje zasady pisowni nazw regionów i województw (K) • zna i stosuje zasady pisowni <i>nie</i> z przymiotnikami w stopniu wyższym i najwyższym (K) • zna i stosuje zasady pisowni rzeczowników zakończonych na (P) • zna zasadę pisowni wyrazów z: <i>-om, -on, -em, -en</i> (P) • poprawnie zapisuje nazwy własne osobowe, nazwy narodowości oraz pochodzące od nich przymiotniki (K) • zna i stosuje zasady użycia w zdaniu dłuższych i krótszych form zaimków (P) • poprawnie zapisuje liczebniki oznaczające godziny (K) • zna i stosuje zasady pisowni przyimków złożonych (K) • zna i poprawnie zapisuje wyrazy z <i>h</i> i <i>ch</i> pochodzące z mitologii greckiej (K) • tworzy słowniczek z wyrazami z <i>h</i> i <i>ch</i> pochodzącymi z mitologii greckiej (K) • zna i stosuje zasady pisowni tytułów czasopism (K) poprawnie zapisuje tytuły podań i legend związanych z regionem (K) • zna i stosuje zasady pisowni nazw krajów i kontynentów (K) • zna zasady i poprawie odmienia nazwiska żeńskie zakończone na <i>-ówna</i> (K) • poprawnie zapisuje wyrazy będące wykrzyknikami (K) • zna i stosuje zasady pisowni wyrazów z <i>rz, ż, ó, u, h, ch, q, ę</i> (K) • porządkuje wyrazy według kryteriów ortograficznych (K) • zna i stosuje zasady interpunkcji w zdaniu złożonym (K.) • poprawnie zapisuje rozmowę (K) • łączy zdania składowe spójnikami (K) • zna i stosuje zasady pisowni nazw ras zwierząt (K) • używa poprawnych form trybu przypuszczającego (K) • poprawnie wymawia i zapisuje wyrażenie <i>fair play</i> (P) • zna pojęcia: <i>wyraz podstawowy, wyraz pochodny</i> (K) • zna pojęcia: <i>wyraz przeciwstawny, antonimi</i> • zna pojęcia: <i>wyraz zdrobniały, zgrubienie</i> (K) • rozróżnia wyrazy podstawowe od pochodnych (P) • tworzy wyrazy pochodne (P) • tworzy czasowniki lub przymiotniki od rzeczowników (P) • prawidłowo wymawia liczebniki w różnych formach (K) • zna pojęcia: <i>głoska dźwięczna, głoska bezdźwięczna, głoska twarda, głoska miękka</i> (K) • odróżnia głoski dźwięczne od bezdźwięcznych (P) • uzasadnia pisownię wyrazu poprzez podanie wyrazu pokrewnego (K)	• uzasadnia pisownię wyrazów z <i>-om, -on, -em, -en</i> (R) • wyjaśnia mechanizm powstawania głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych (D)
--	--

TEKSTOLOGIA

Poziom podstawowy konieczny (K), podstawowy (P)	Poziom ponadpodstawowy rozszerzony (R), dopełniający (D)
• czyta, stosując akcenty emocjonalne (P) • czyta w roli (K) • redaguje krótką wypowiedź o swoich zainteresowaniach (K) • swobodnie wypowiada się na temat przeczytanej lektury (K) • opowiada, używając wyrazów i wyrażeń określających następstwo czasu (K)	• interpretuje głosowo wiersz (R) • redaguje wypowiedź na temat treści i wymowy wiersza (D)

• opowiada żywo i barwnie treść wybranej legendy / podania/ mitu (P) • opowiada o zwyczajach pielęgnowanych w swoim domu (K) • opisuje wydarzenia, wchodząc w rolę postaci (P) • redaguje plan ramowy (K) • rozwija plan ramowy (K) • zapisuje kolejność wykonywanych prac, nazywając czynności (K) • redaguje krótkie opowiadanie (K) • redaguje opowiadanie o charakterze mitu z elementami opisu miejsca zdarzeń oraz charakterystyki bohatera (P) • redaguje humorystyczne opowiadanie (K) • redaguje dialog na podany temat (K) • uzupełnia tekst (opowiadania z dialogiem)z lukami, korzystając ze wskazówek (P) • redaguje opowiadanie z dialogiem w konwencji realistycznej (P) • redaguje opowiadanie o rzeczywistym lub zmyślnym wydarzeniu (K) • redaguje opowiadanie z dialogiem - dalszy ciąg tekstu literackiego (P) • wyjaśnia decyzję bohatera (K) • charakteryzuje postać (P) • formułuje morał (P) • opisuje drogę od... do..., korzystając z planu (K) • opisuje drogę do określonego celu, wykorzystując mapę (K) • opisuje miejsce, stosując wyrazy i wyrażenia oznaczające stosunki przestrzenne (K) • opisuje wygląd miejsca, wykorzystując dane z tekstu literackiego (K) • opisuje miejsce, nadając wypowiedzi charakter informacyjny (K) • opisuje pogodę (K) • opisuje zwyczaje różnych krajów (P) • projektuje np. plac zabaw (P) • opisuje wybrany projekt placu zabaw (K) • opisuje np. herb Warszawy (K) • opisuje wygląd i nazywa cechy zwierzęcia (K) • redaguje opis postaci z uwzględnieniem najważniejszych cech charakteru (P) • opisuje zachowanie osób (K) • zdaje relację z obserwacji postępowania ludzi (P) • referuje analizowany problem (P) • relacjonuje treść przeczytanego artykułu prasowego (P) • redaguje list oficjalny według schematu (P) • redaguje przepis kucharski (K) • sporządza słowniczek turystyczny (K) • prezentuje zgromadzony materiał (P) • redaguje informację na zadany temat (P) • redaguje zakończenie notatki z lekcji (K) • redaguje notatkę z lekcji, odpowiadając na pytania (K) • redaguje notatkę o bohaterach greckich w formie tabeli według wzoru (K) • redaguje notatkę w formie tabeli lub mapy mentalnej (P) • zapisuje wnioski w formie punktów (P) • zestawia w tabeli słownictwo potoczne i poetyckie (P) • formułuj e swoje zobowiązania (K) redaguje rzeczową prośbę do nauczyciela (K) • uzupełnia schemat kontraktu z nauczycielem (K) redaguje krótkie przemówienie (P) • redaguje streszczenie (P) • skraca tekst, zachowując jego ogólny sens (P) • streszcza tekst artykułu prasowego (P) • układa zagadki gramatyczne (K) • formułuje opinię (P) • w wypowiedzi na temat programu telewizyjnego stosuje wyrazy i	• włącza opis do opowiadania (R) • redaguje opowiadanie o rzeczywistym lub zmyślnym wydarzeniu z życia szkolnego, w którym ujawniła się jedna z ważnych cech postaci (R) • przekształca streszczenie w opowiadanie (D) • wyjaśnia decyzję w roli bohatera (D) • redaguje mit (D) • formułuje morał w roli bohatera (R) • redaguje dialog, uzupełniając wypowiedzi rozmówców zwrotami wprowadzającymi lub objaśniającymi (R) • redaguje plastyczny opis miejsca - atrakcji turystycznej swojej miejscowości/region (D) • przygotowuje referat (D) • opisuje relacje między bohaterami (R) • redaguje list oficjalny (R) • redaguje list oficjalny, zawierający prośbę (R) • redaguje krótki list o charakterze interwencyjnym (D) • redaguje życzenia do różnych adresatów, przyjmując oficjalny i nieoficjalny ton wypowiedzi (R) • redaguje przepis kucharski z uwzględnieniem kompozycji formy wypowiedzi (R) • formułuje regułę ortograficzną na podstawie analizowanego materiału słownikowego (D) • uzupełnia notatkę podczas rozmowy w klasie (D) • tworzy notatkę w trakcie omawiania tematu na lekcji, zawierającą cytaty, wyrazy i wyrażenia do opisu i charakterystyki postaci (D) • zapisuje swoje zobowiązania w formie zdań lub równoważników zdań (R) • redaguje krótkie przemówienie o wyrazistej intencji (R) • streszcza, stosując poznane zasady osiągania zwięzłości tekstu (R) • tworzy rebusy (D)
---	---

wyrażenia o charakterze oceniającym (K) • redaguje pozytywną/ negatywną opinię, wykorzystując podane słownictwo (P) • wyraża opinię na temat np. filmu, stosując słownictwo oceniające (K) • redaguje wywiad z bohaterem literackim, wykorzystując zgromadzone o nim informacje (P) • redaguje powitanie w roli sprawozdawcy sportowego (P) • przedstawia sylwetkę postaci rzeczywistej i uzasadnia wybór (K) • przedstawia postać historyczną (P) • przeprowadza sondę (P) • redaguje rejestr (P) • wypełnia druk polecenia/ przekazu wpłaty gotówkowej (P) • wypełnia umowę (P) • redaguje ogłoszenie (P) • redaguje stronę gazety (P) • redaguje ogłoszenie prasowe (P) • redaguje notatkę prasową o określonym charakterze (P) • sporządza notatkę biograficzną, wykorzystując informacje z artykułu (P) • redaguje prognozę pogody, uzupełniając schemat tekstu (K) 'prezentuje prognozę pogody (P) • zaprasza do oglądania programu telewizyjnego w roli spikera (P) • redaguje wypowiedź przekonującą (K) • redaguje tekst z intencją pocieszenia (K) • redaguje apel (P) • formułuje rady (K) • redaguje porady, stosując czasowniki w trybie rozkazującym (K) • redaguje zasady postępowania • redaguje zasady aktywnego słuchania (K) zachęca i odradza (K) • układa pytania z różną intencją (P) • redaguje nakazy i zakazy (K) redaguje hasło reklamowe (P) • redaguje wypowiedź do określonego adresata (P) • redaguje rzeczowy komunikat (P) • redaguje regulamin (P) redaguje instrukcję (P) • zapisuje wniosek z dyskusji (P) • redaguje notatkę z dyskusji (P) • uzasadnia tezę (P) • negocjuje (P) • planuje realizację słuchowiska radiowego (P)	• układa krzyżówkę z hasłem (D) • formułuje opinię z uzasadnieniem (D) • charakteryzuje program, zachęcając do jego obejrzenia (D) • redaguje komentarz (D) • dokonuje charakterystyki bohaterów wywiadu na podstawie ich wypowiedzi (D) • redaguje rejestr, stosując zdania pojedyncze rozwinięte (D) • projektuje winietę czasopisma (D) • redaguje biogram bohatera mitologii greckiej (R) • redaguje nakazy i zakazy, konsekwentnie stosując zdania lub równoważniki zdania (R) • redaguje regulamin jednolity stylistycznie (D) • formułuje argumenty na poparcie własnego zdania w dyskusji (R) • prowadzi rzeczową rozmowę z rówieśnikiem, ustalając wspólne stanowisko (D)
---	---

SZCZEGÓŁOWE WYMAGANIA PRZEDMIOTOWE Z JĘZYKA POLSKIEGO KLASA VI

ODBIÓR TEKSTÓW KULTURY

Poziom podstawowy konieczny (K), podstawowy (P)	Poziom ponadpodstawowy rozszerzony (R), dopełniający (D)
• interpretuje głosowo wiersz zgodnie z interpunkcją (K) • zna pojęcia: <i>wiersz wolny</i>, <i>wiersz stroficzny</i>, <i>wiersz ciągły</i> (P) • zna pojęcia: <i>podmiot liryczny</i>, <i>bohater liryczny</i>, <i>sytuacja liryczna</i> (K) • rozumie pojęcie: <i>przesłanie wiersza</i> (K) • rozumie pojęcie: <i>metafora</i> (P) • wyjaśnia sens metafor (P) • określa adresata wiersza (K) • konkretyzuje e podmiot liryczny i bohatera lirycznego (K) • konkretyzuje nadawcę i adresata poezji religijnej (K) • wyjaśnia ukryty sens wiersza (P) • określa temat wiersza (P) • określa podobieństwa i różnice potraktowania tego samego tematu w dwóch utworach (P) • analizuje budowę wiersza (P) • zna środki stylistyczne (epitet, przenośnia, powtórzenie, porównanie, wyliczenie, wykrzyknienie) (P) • zna pojęcia: <i>fraszka</i>, <i>fraszka żartobliwa</i> (K) • rozumie pojęcia: <i>fraszka refleksyjna</i> (P) • rozpoznaje cechy gatunkowe fraszki w utworze (P) • rozpoznaje we fraszce środki poetyckie (K) • odróżnia fraszkę od bajki (P) • rozpoznaje w utworze argumenty potwierdzające zalety bohatera lirycznego (P) • wskazuje kontrastowe obrazy poetyckie w wierszu (P) • określa i porównuje nastrój dwóch utworów - wiersza i piosenki (P) • odróżnia w wierszu strofy o charakterze żartobliwym od strof w nastroju poważnym (K) • rozumie pojęcia: <i>kultura popularna</i>, <i>poezja śpiewania</i> (P) • zna pojęcia: <i>humor</i>, <i>dowcip</i> (K) • formułuje pytania do analizy i interpretacji wiersza (P) • rozumie pojęcie: <i>sonet</i> (K) • zna cechy sonetu (P) • wskazuje w sonecie środki poetyckie i określa ich funkcje (P) • analizuje utwór poetycki według schematu (P) • rozumie pojęcia: <i>bohater pierwszoplanowy</i>, <i>bohater drugoplanowy</i>, <i>bohater epizodyczny</i> (P) • konkretyzuje bohaterów pierwszoplanowych, drugoplanowych i epizodycznych (P) • określa relacje między bohaterami literackimi (K) • rozumie pojęcia: <i>narrator pierwszoosobowy</i>, <i>narrator trzecioosobowy</i> (P) • określa związki między bohaterem a narratorem tekstu literackiego (P) • rozumie pojęcia: <i>proza współczesna</i>, <i>proza młodzieżowa</i> (P) • zna pojęcia: <i>charakterystyka porównawcza</i> (K) • porównuje bohaterów literackich według schematu (K) • charakteryzuje bohaterów opowiadania (P) • rozumie pojęcia: <i>postać pozytywna</i>, <i>postać negatywna</i>, <i>czarny charakter</i> (K) • analizuje zachowanie bohaterów literackich (P)	• odczytuje dosłowny i ukryty sens utworu (R) • wyróżnia wersy zawierające przesłanie (R) • odczytuje przesłanie wiersza (D) • określa sytuację liryczną w wierszu (R) • wyjaśnia rolę przenośni w wierszu (R) • wyjaśnia znaczenie przysłów (R) • wyjaśnia ukryte znaczenie aforyzmu (D) • wymienia podobieństwa i różnice między dwoma tekstami kultury (D) • rozpoznaje motywy wędrownie w różnych tekstach kultury (D) • określa wspólne motywy w kulturze różnych epok i narodów (D) • analizuje sposoby budowania nastroju w wierszu (D) • wyjaśnia symboliczne znaczenie obrazów poetyckich (D) • wyjaśnia dydaktyczną funkcję bajki (R) • wymienia podstawowe różnice między baśnią i bajką (R) • odczytuje puentę fraszki (R) • określa funkcję fraszek (R) • odróżnia fraszkę o charakterze żartobliwym od fraszki refleksyjnej (R) • wyjaśnia przenośny sens puenty (D) • określa typ wiersza (D) • wyjaśnia znaczenie zastosowanych w wierszu środków stylistycznych (epitet, przenośnia, powtórzenie, porównanie, wyliczenie, wykrzyknienie) (D) • rozpoznaje w utworze podstawowe cechy hymnu (R) • rozumie pojęcia: <i>apostrofa</i>, <i>archaizm</i> (R) • zna pojęcia: <i>analiza wiersza</i>, <i>interpretacja wiersza</i> (R) • rozpoznaje sonet (R) • wyróżnia w wierszu słowa-klucze (D) • rozpoznaje fragmenty reprezentatywnych utworów Adama Mickiewicza (D) • zna poezję religijną (omawianą na lekcjach) (R) • charakteryzuje modlitwę jako gatunek poezji religijnej (D) • charakteryzuje adresata poezji religijnej (D) • uzasadnia artyzm utworu poetyckiego (D) • rozpoznaje typ narracji w opowiadaniu (R) • określa stosunek narratora i bohaterów do głównego bohatera (D) • określa motywy postępowania bohatera literackiego (R) • klasyfikuje utwór do odpowiedniego typu (D) • wyróżnia w tekście charakterystykę bezpośrednią i pośrednią (R) • odczytuje fragmenty charakterystyki pośredniej (R) • nazywa uczucia i przeżycia bohatera literackiego na podstawie charakterystyki pośredniej (R) • analizuje zachowanie bohatera literackiego (D) • określa motywy postępowania bohaterów literackich (R) • wyjaśnia przyczyny przemiany wewnętrznej bohatera literackiego (D) • nazywa cechy, uczucia i przeżycia bohatera literackiego, popierając twierdzenia fragmentami tekstu (D)

• określa motywy postępowania bohatera • rozumie pojęcie: <i>przemiana wewnętrzna</i> (P) • nazywa etapy życia bohatera na podstawie podanych informacji (P) • rozumie wyrażenia: <i>negatywne/pozytywne konsekwencje</i> (K) • rozróżnia konsekwencje negatywne od pozytywnych (K) • rozumie pojęcia: <i>charakterystyka bezpośrednia, charakterystyka pośrednia</i> (P) • wyróżnia fragmenty charakterystyki pośredniej w tekście (P) • rozumie pojęcia: <i>typ (bohatera), typologia</i> (P) • porównuje postać z typem postaci (P) • zna pojęcia: <i>cechy zewnętrzne, cechy wewnętrzne</i> (K) • odróżnia pojęcia: <i>legendarny bohater, bohater - legenda</i> (P) • zna pojęcia: <i>marzenia, rozterki, niepokoje</i> (K) • określa marzenia, rozterki, niepokoje bohatera literackiego (P) • rozumie pojęcia: <i>gafa, nietakt</i> (K) • odczytuje wymowę opowiadania (P) • rozumie pojęcie: <i>wartości</i> (K) • wskazuje nazwy wartości w podanym słownictwie (K) • nazywa cechy bohatera i wyznawane przez niego wartości (P) • zna pojęcia: <i>sytuacja, opis sytuacji</i> (K) • wyróżnia w opowiadaniu opis sytuacji (K) • zna pojęcia: <i>fabuła, wątek akcja</i> (K) • charakteryzuje składniki świata przedstawionego (K) • rozumie pojęcie: <i>plan ramowy dekompozycyjny</i> (K) • zna pojęcia: <i>prawda historyczna, fikcja literacka realistyczna</i> (K) • odróżnia fikcję literacką od prawdy historycznej (K) • rozumie pojęcie: <i>kultura rycerska</i> (K.) • zna pojęcie: <i>atrybut (rycerza)</i> (K) • zna cechy, zwyczaje i zasady postępowania rycerza (K) • rozumie pojęcie: <i>tło historyczne</i> (K) • uzasadnia trwanie legendy (P) • rozumie pojęcie: <i>groteska</i> (P) • określa źródło humoru tekstu literackiego (P) • zna pojęcie: <i>odmiany powieści</i> (K) • zna pojęcia: <i>powieść obyczajowa, powieść współczesna, młodzieżowa</i> (K) • odróżnia powieść od opowiadania (P) • klasyfikuje utwór do określonego gatunku (P) • określa rodzaj fikcji literackiej w utworze (P) • rozpoznaje tytuł utworu na podstawie cytatu (P) • rozpoznaje postać literacką na podstawie fragmentu lektury (K) • zna pojęcie: <i>stereotyp</i> (P) • porównuje stereotyp postaci w różnych tekstach kultury (P) • podaje przykłady utworów fantastyczno-naukowych (K) • wymienia cechy literatury fantastyczno-naukowej (P) • dokonuje analizy i interpretacji utworu według instrukcji (P) • rozumie pojęcia: <i>obiektywizm, subiektywizm</i> (K) • rozumie pojęcie: <i>symbol</i> (P) • rozumie wyrażenia: <i>kodeks moralny, wartości życiowe</i> (P) • rozumie wyrażenie: <i>motyw biblijny</i> (K) • rozumie wyrażenie: <i>złota myśl</i> (K) • rozumie pojęcie: <i>przepowiednia</i> (K) • odczytuje przepowiednię (P)	• podaje przykłady bohatera w określonym typie (D) • wyróżnia w tekście opis sytuacji (R) • na przykładzie baśni omawia cechy gatunkowe (R) • określa funkcje baśni (D) • określa rodzaj fikcji w utworze literackim (R) • wyjaśnia dosłowne i przenośne znaczenie frazeologizmów związanych z tradycją rycerską (R) • odróżnia prawdę historyczną od fikcji literackiej (R) • rozumie pojęcia: <i>fabularyzacja, dynamizm</i> (R) • rozróżnia tekst historyczny od dokumentu fabularyzowanego (D) • porównuje treść tekstu historycznego i literackiego (R) • rozpoznaje elementy historyczne w utworze literackim (R) • wyróżnia w tekście cytaty mające charakter aforyzmów (D) • podaje przykłady tekstów kultury o tematyce rycerskiej (R) • wymienia cechy i atrybuty rycerza średniowiecznego (R) • rozpoznaje źródła humoru w tekście literackim (D) • objaśnia genezę utworu bez znajomości terminu (D) • rozróżnia odmiany powieści (R) • klasyfikuje powieść do właściwej odmiany powieści (D) • klasyfikuje opowiadanie do określonego typu literatury (R) • zna pojęcie: <i>kompozycja ramowa</i> (D) • określa temat utworu (D) • odczytuje ukryty sens utworu (D) • wyróżnia fragment utworu literackiego zawierający pouczenie (R) • rozumie pojęcie: <i>przypowieść</i> (R) • wyjaśnia symboliczne znaczenie elementów świata przedstawionego (D) • określa współczesne zagrożenia cywilizacyjne, odczytując znaczenie symboli w utworze literackim (D) • nazywa wartości i postawy, o których jest mowa we fragmentach Biblii (R) • wyjaśnia, na czym polega ponadczasowa i uniwersalna wartość przekazu biblijnego (D) • odczytuje fragmenty tekstu literackiego mające charakter złotych myśli (D) • określa charakterystyczne typy postaci filmowych (R)
--	--

• rozumie pojęcie: <i>scena (filmowa)</i> (K) • rozumie pojęcia: <i>kino, film, serial telewizyjny</i> (K) • gromadzi słownictwo do opisu i oceny filmu (K) • odczytuje obraz filmowy (P) • rozumie pojęcie: <i>adaptacja</i> (P) • podaje przykłady adaptacji lektur szkolnych (K) • podaje nazwiska znanych polskich reżyserów i tytuły ich filmów (P) • rozumie pojęcie: <i>prawo autorskie</i> (K) • rozumie pojęcie: <i>artyzm</i> (P) • rozumie pojęcia: <i>oryginal (dzieła)</i> (K) • zna pojęcia: <i>afisz, plakat</i> (K) • rozumie pojęcia: <i>funkcja informacyjna, propagandowa i artystyczna</i> (P) • zna pojęcia: <i>kompozytor, kompozycja, koncert, gatunek muzyczny</i> (K) • rozumie tekst popularnonaukowy (P) • grupuje fragmenty tekstu według podanych zagadnień (K) • rozumie <i>poecie: felieton</i> (P) • rozumie tekst felietonu (P) • rozumie pojęcie: <i>materiały źródłowe</i> (K) • rozumie tekst źródłowy (P) • porządkuje informacje wybrane z różnych źródeł (P) • korzysta z Internetu, wyszukując informacje na dany temat (K) • objaśnia znaczenie terminów i pojęć, korzystając ze słownika (K) • rozumie pojęcie: <i>przypis</i> (P) • rozumie pojęcie: <i>bibliografia</i> (P) • zna pojęcie: <i>biografia</i> (K) • zna elementy biografii Adama Mickiewicza (P) • zna pojęcia: <i>biogram, notka biograficzna</i> (K) • zna elementy biografii Janusza Korczaka (P) • zna pojęcie: <i>pseudonim</i> (K) • rozumie pojęcie: <i>autoprezentacja</i> (K) • rozumie pojęcia: <i>obiekt turystyczny, informacja turystyczna</i> (K) • odczytuje informację turystyczną (K) • rozumie pojęcie: <i>lokalizacja</i> (K) • rozumie wyrażenie: <i>dziedzictwo kulturowe</i> (P) • rozumie pojęcie: <i>pomnik historii</i> (P) • zna nazwy: UNESCO, Lista Światowego Dziedzictwa UNESCO (P) • rozumie cele, jakie realizuje UNESCO (P) • zna pojęcia: <i>obiekt, budowla</i> (K) • zna pojęcie: <i>instrukcja</i> (K) • rozumie instrukcję (K) • rozumie pojęcia: <i>dieta, jadłospis</i> (K) • odczytuje jadłospis (K) • rozumie pojęcia: <i>treść, kompozycja, styl, język tekstu</i> (K) • rozumie pojęcie: <i>kultura dyskusji</i> (K) • rozumie pojęcia: <i>argument, kontrargument</i> (K) • zna pojęcie: <i>test</i> (K) • rozumie polecenia testu egzaminacyjnego (K) • zna pojęcie: <i>ankieta</i> (K) • rozumie pytania ankiety (K) • zna pojęcie: <i>patriotyzm</i> (K) • rozumie pojęcie: <i>kryptonim</i> (P) • zna pojęcie: <i>pomnik</i> (K) • zna pojęcie: <i>przemowa</i> (P) • rozumie pojęcia: <i>retoryka, erystyka, orator</i> (P) • rozumie pojęcia: <i>prawość, godność</i> (K) • zna pojęcia: <i>Igrzyska olimpijskie, kultura śródziemnomorska</i> (K) • rozumie pojęcie: <i>atut</i> (K)	• porównuje kontrastowe postaci bohaterów filmowych (R) • rozumie wyrażenie: <i>odwrócenie perspektywy</i> (R) • dostrzega różnice między plakatem a afiszem (R) • odczytuje funkcje plakatu filmowego (D) • porównuje dzieło malarskie z literackim obrazem w wierszu i Biblii (D) • zna <i>poecie: felieton</i> (R) • wybiera z felietonu najtrafniejszy cytat (D) • ocenia aktualność felietonu (D) • rozumie funkcje stowarzyszeń, fundacji (R) • ocenia opowiadanie kolegi pod względem treści, kompozycji, stylu i języka według podanych kryteriów (D) • odróżnia komunikat asertywny od agresywnego (R)
--	---

• rozumie pojęcia: <i>stypendium, fundacja, stowarzyszenie</i> (K) • nanosi informacje na mapę konturową (K)	
---	--

NAUKA O JĘZYKU	
Poziom podstawowy konieczny (K), podstawowy (P)	Poziom ponadpodstawowy rozszerzony (R), dopełniający (D)
• zna terminy: <i>temat fleksyjny, tematoboczny, końcówka fleksyjna</i> (K) • zna pojęcie: <i>oboczności tematowe/oboczności w temacie wyrazu</i> (K) • zna pojęcia: <i>oboczność samogłoskowa, oboczność spółgłoskowa</i> (K) • oddziela końcówkę fleksyjną od tematu wyrazu (K) • stosuje poprawne formy rzeczownika <i>cudzośćwów</i> (K) • stosuje poprawne formy rzeczownika <i>przyjaciół</i> oraz nazw własnych mieszkańców, np. <i>Amerykanin</i> (K) • używa poprawnych form rzeczownika <i>gimnazjum</i> (K) • rozróżnia czasowniki osobowe od nieosobowych (K) • świadomie stosuje nieosobowe formy czasownika zakończone na <i>-no, -to</i> (P) • zna pojęcia: <i>strona czynna, strona bierna czasownika; czasownik przechodni, czasownik nieprzechodni</i> (P) • zna pojęcia: <i>forma zwrotna, strona zwrotna czasownika</i> (P) • rozróżnia formy strony czynnej od form strony biernej czasownika (P) • zna pojęcia: <i>liczebnik główny, porządkowy, ułamkowy, zbiorowy, liczebniki złożone</i> (P) • zna pojęcie: <i>zaimek wskazujący</i> (P) • zna pojęcia: <i>zaimek rzeczowny, przymiotny, liczebny, przystawny</i> (P) • rozpoznaje w tekście zaimki (K) • rozumie pojęcie: <i>przysłówek odprzymiotnikowy</i> (K) • rozpoznaje przysłówki odprzymiotnikowe (K) • zna zasady stopniowania przymiotników (K) • zna pojęcie: <i>stopniowanie przysłówków</i> (K) • poprawnie stopniuje przy słówki (K) • rozpoznaje przysłówki niepodlegające stopniowaniu (K) • uzupełnia zdania właściwymi formami rzeczownika (K) • zna spójniki, przed którymi nie stawia się przecinka (K) • wyróżnia podmiot i orzeczenie w zdaniu (K) • zna pojęcie: <i>podmiot w dopełniaczu</i> (P) • zna pojęcia: <i>orzeczenie czasownikowe, orzeczenie imienne, łącznik, orzecznik</i> (P) • rozróżnia orzeczenie czasownikowe od imiennego (P) • określa rodzaj orzeczenia w zdaniu (P) • zna pojęcie: <i>przydawka</i> (K.) • rozpoznaje w zdaniu przydawkę (P) • określa, jaką częścią mowy została wyrażona przydawka (P) • określa związki wyrazowe w zdaniu (K) • przedstawia na wykresie budowę zdania pojedynczego (K) • zna pojęcia: <i>dopełnienie, okolicznik</i> (P) • rozpoznaje w zdaniu dopełnienie i okolicznik (P) • zna pojęcia: <i>zdanie nadrzędne, zdanie podrzędne</i> (P) • rozpoznaje zdanie nadrzędne i zdanie podrzędne (P) • przedstawia na wykresie budowę zdania złożonego podrzędnie (P)	• wyróżnia tematy oboczne w odmianie rzeczownika (R) • wskazuje oboczności w odmianie rzeczownika (R) • wypisuje oboczności tematowe (R) • stosuje stronę bierną czasownika w celu uniknięcia dwuznaczności zdania (R) • rozpoznaje typy liczebników (R) • stosuje poprawne formy liczebników (R) • rozróżnia typy zaimków (D) • wyróżnia w tekście środki gramatyczno-językowe, charakterystyczne dla opisu sytuacji (D) • wyróżnia cechy stylistyczne w opowiadaniu według podanego klucza (D) • określa funkcje składniowe części zdania (D) • układa zdania pojedyncze do podanych wykresów (D) • układa zdanie złożone podrzędnie do podanego schematu (D) • układa zdania współrzędnie złożone do podanego wykresu (D)

- zna pojęcie: *zdanie złożone współrzędnie* (P)
- sporządza wykres zdania złożonego współrzędnie (P)
- zna pojęcie: *zдания połączone bezspójnikowo* (P)
- zna zasady interpunkcji w zdaniach złożonych współrzędnie (K)
- rozpoznaje zdania złożone współrzędnie i zdania złożone podrzędnie (K)
- rozpoznaje części mowy i części zdania (P)
- rozumie pojęcia: *skrót, skrótowiec* (K)
- zna popularne *skróty i skrótowce* (K)
- wyjaśnia znaczenie frazeologizmów, korzystając ze słownika frazeologicznego (K)
- zna związki frazeologiczne z bajek (K)
- rozumie pojęcie: *wyraz wieloznaczny* (K)
- wyjaśnia na przykładach pojęcie *wieloznaczność wyrazów* (K)
- wyjaśnia znaczenie wyrazów wieloznacznych (K)
- zna pojęcia: *synonim - antonim* (P)
- rozumie pojęcia: *wyraz o znaczeniu ogólnym (nadrzędny znaczeniowo), wyraz o znaczeniu szczegółowym (podrzędny znaczeniowo)* (K)
- odróżnia wyrazy o znaczeniu ogólnym (nadrzędny znaczeniowo) od wyrazu o znaczeniu szczegółowym (podrzędny znaczeniowo) (K)
- zna pojęcie: *neologizm* (P)
- zna pojęcia: *wyraz podstawowy, wyraz pochodny, podstawa słowotwórcza* (K)
- zna pojęcia: *przedrostek, przyrostek, formant* (K)
- zna pojęcia: *rodzina wyrazów, rdzeń* (K)
- oddziela formant od podstawy słowotwórczej (P)
- odróżnia wyraz podstawowy od pochodnego (P)
- zna pojęcia: *typ formantu, formant przedrostkowy, formant przyrostkowy* (P)
- wyróżnia rdzeń w rodzinie wyrazów (K)
- gromadzi słownictwo do charakterystyki porównawczej (K)
- grupuje nazwy bliskoznaczne cech i wartości według instrukcji (K)
- zna pojęcie: *przydomek* (K)
- klasyfikuje nazwy miejscowe według podanego klucza (P)
- zna pojęcia: *alfabet, głoska, litera* (K)
- rozumie pojęcia: *pismo, piktogram, id-ogram, pismo fonetyczne* (P)
- rozumie pojęcie: *akcent* (K)
- poprawnie akcentuje liczebniki (K)
- zna i stosuje zasady pisowni nazw geograficznych miejscowych i nazw mieszkańców: miasta, państwa, regionu, części świata (K)
- poprawnie zapisuje przymiotniki utworzone od geograficznych nazw własnych (K)
- poprawnie zapisuje nazwy znanych obiektów europejskich (P)
- zna i stosuje zasadę pisowni przyimków i spójników wielowyrazowych (K)
- zna i stosuje znaki interpunkcyjne: *kropka, przecinek, wykrzyknik, pauza, znak zapytania, wielokropek* (K)
- zna i stosuje zasady pisowni tytułów (K)
- zna i stosuje zasady zapisu skrótów jednostek miary i wagi, rodzimych jednostek monetarnych oraz skrótów matematycznych i fizycznych (K)
- zna i stosuje zasady pisowni cząstki *-by* z osobową formą czasownika (K)
- poprawnie zapisuje czasowniki w czasie przeszłym (K)
- potrafi zastosować skróty w adresie poczty elektronicznej (P)

- wyjaśnia przyczyny popularności zapożyczeń angielskich w słownictwie komputerowym (R)
- dostrzega w omawianych tekstach cechy stylu biblijnego (D)
- udowadnia wieloznaczność wyrazu, podając przykłady związków wyrazowych (R)
- grupuje nazwy bliskoznaczne cech i wartości (R)
- rozumie pojęcie: *etymologia* (D)

- poprawnie dzieli wyrazy przy przenoszeniu (K)

• poprawnie zapisuje nazwy firm, produktów i wyrobów przemysłowych (K) • poprawnie zapisuje nazwę: Biblia (K) • zna i stosuje zasady poprawnej pisowni przedrostków: <i>super-, ekstra-, arcy-</i> • zna i stosuje zasady pisowni zakończeń rzeczowników: <i>-siwo, -ctwo, -dztwo</i> stosuje właściwe spójniki w zdaniach współrzędnie złożonych (K) • prawidłowo oddziela przecinkiem zdania współrzędne połączone bezspójnikowo (K)	
--	--

TEKSTOLOGIA	
Poziom podstawowy: konieczny (K), podstawowy (P)	Poziom ponadpodstawowy rozszerzony (R), dopełniający (D)
• opowiada treść filmu (K) • interpretuje głosowo tekst poetycki (P) • prezentuje osobę, stosując trafne zwroty (P) • przedstawia się w sposób oficjalny i nieoficjalny (P) • dokonuje autoprezentacji (K) • redaguje wypowiedź do podanego tytułu (K) • stosuje w wypowiedzi frazeologizmy adekwatne do tematu (P) • opowiada wymyśloną przygodę fantastyczną z morałem (K) • dopowiada dalszy ciąg wydarzeń (K) • opowiada o wydarzeniach z punktu widzenia bohatera (K) • opowiada o swoich przeżyciach (P) • opowiada o zabawnym wydarzeniu (K) • redaguje opowiadanie na podstawie wiersza (K) • charakteryzuje bohatera lirycznego (K) • charakteryzuje podmiot liryczny (K) • charakteryzuje bohatera, oceniając jego zachowanie i postawę (P) • redaguje charakterystykę porównawczą (P) • ocenia postawy bohaterów (P) • formułuje opinię o szkole z uwzględnieniem różnych intencji (P) • formułuje opinię o postępowaniu i przekonaniach bohatera literackiego (P) • redaguje opinię, używając związków frazeologicznych (P) • wypowiada opinię w roli obrońcy/oskarżyciela (P) • formułuje asertywny komunikat oceniający zachowanie adresata wypowiedzi (P) • przekształca ocenę na opinię, opinię na ocenę, stosując wyrazy bliskoznaczne (P) • ocenia opowieść według podanych kryteriów (P) • wyraża opinię na temat działań organizacji (P) • wyraża swój pogląd na temat twórczości pisarza (P) • redaguje informację o swoich upodobaniach kulinarnych, stosując wyrazy oceniające (K) • formułuje przesłanie wiersza, popierając wypowiedź odpowiednim cytatem (P) • formułuje morał bajki (K) • formułuje puentę fraszki (P) • formułuje przesłanie utworu literackiego (P) • formułuje temat pracy (P) • rozbudowuje ogłoszenie, dodając informacje szczegółowe (K) • formułuje pytania do wywiadu (P)	• przedstawia osobę nieoficjalnie i oficjalnie z rekomendacją • opowiada barwnie i żywo (R) • dokonuje charakterystyki porównawczej dwóch bohaterów (R) • charakteryzuje postać bohatera, nazywając wartości, które realizuje (D) • kreuje postać literacką na wzór legendarnego bohatera/bohatera-legendy (D) • opisuje plakat (R) • wyraża opinię o utworze (R) • wyraża opinię na temat aktualności przesłania utworu literackiego (D) • ocenia czyn bohatera literackiego, podkreślając własne stanowisko i porządkując argumenty (D) • uogólnia prawdy zawarte w utworze (D); • opisuje i ocenia stronę internetową (D) • projektuje stronę internetową (D) • relacjonuje wydarzenie historyczne (D) • opracowuje notatkę encyklopedyczną, objaśniającą wyraz hasłowy (D)

• redaguje artykuł prasowy na podany temat (P) • w roli redaktora pisze notatkę prasową (P) • relacjonuje treść tekstu popularnonaukowego (K) • redaguje tekst popularnonaukowy (P) • formułuje pytania do tekstu źródłowego (K) • relacjonuje treść zgromadzonych informacji (P) • redaguje instrukcję (K) • redaguje plan ramowy i szczegółowy (K) • redaguje plan opowiadania, nadając tytuły kolejnym akapitom (K) • porządkuje plan ramowy dekompozycyjny (K) • redaguje ramowy plan wydarzeń, oddając emocje odpowiednimi znakami interpunkcyjnymi (K) • redaguje list prywatny, zawierający opis miejsca (K) • redaguje list otwarty do konkretnego adresata (P) • redaguje list otwarty do adresata zbiorowego (P) • redaguje list elektroniczny (P) • redaguje list oficjalny (P) • zachęca do oglądania filmu, czytania utworu (K) • formułuje prośbę (K) • formułuje odmowę (K) • redaguje apel (P) • redaguje wypowiedź motywującą (P) • redaguje naganę (K) • przekształca komunikat nieasertywny na asertywny (P) • redaguje asertywne pouczenie (K) • przekonuje (K) • formułuje wskazówki (K) • redaguje tekst pożegnania (K) • redaguje rady (K) • redaguje podziękowanie/przeprosiny (K) • redaguje wypowiedź o określonej intencji (K) • redaguje przemowę do konkretnego adresata (K) • redaguje przemówienie powitalne (K) • przeprowadza rozmowę telefoniczną z nieznanym rozmówcą (K) • formułuje tekst reklamy (P) • redaguje apel antywojenny (P) • formułuje argumenty (P) • uzasadnia tezę (P) • uzasadnia zasługi osoby (P) • wyraża własne zdanie w dyskusji (K) • formułuje wniosek (P) • zapisuje informacje w tabeli (K) • zestawia w tabeli wyniki analizy dwóch utworów (P) • nanosi daty na oś czasu (K) • notuje w trakcie słuchania (K) • redaguje notatkę, odpowiadając na pytania (K) • opisuje scenę filmową (P) • opisuje charakterystyczną postać filmową (P) • redaguje legendę o pochodzeniu nazwy miejscowej (P) • opisuje lokalizację i wygląd miejsca (K) • redaguje informację o atrakcji turystycznej swojej miejscowości/regionu (P) • opisuje pomnik według planu (K) • redaguje opis obiektu/miejsca (K) • redaguje opis sytuacji według instrukcji (K) • redaguje przepis kulinarny (K)	• sporządza zestaw wykorzystanych materiałów - bibliografię • redaguje ogłoszenie (R) • redaguje plan szczegółowy dekompozycyjny tekstu (R) • redaguje list otwarty w roli (R) • redaguje poradę dla bohatera literackiego (R) • formułuje wniosek z analizy i interpretacji wiersza (D) • redaguje wniosek z dyskusji (R) • redaguje notatkę na podstawie wykładu (D) • przytacza anegdotę (D) • redaguje opis sytuacji (D) • charakteryzuje tło historyczne wydarzeń przedstawionych w tekście literackim (D)
---	---